

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

**Úřady práce před a po vstupu České republiky do Evropské unie, změny
na trhu práce po roce 2004**

Radka Vojtíšková

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Radka VOJTÍŠKOVÁ**

Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Úřady práce před a po vstupu České republiky do
Evropské unie, změny na trhu práce po roce 2004**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úřady práce před rokem 2004
2. Strukturální změny a vývoj na trhu práce po roce 2004
3. Dopad postupného uvolňování evropských pracovních trhů na pracovní migraci, změny v zaměstnávání zahraničních pracovníků na českém trhu práce po roce 2004
4. Zapojení veřejných služeb zaměstnanosti ČR do systému Evropských služeb zaměstnanosti EURES

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- Český statistický úřad [online]. 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/>>.
- Evropské služby zaměstnanosti : EURES právní a programové dokumenty. 1. vyd. [s.l.] : [s.n.], [2005]. 40 s.
- Integrovaný portál MPSV ČR [online]. 2002-2009. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/>>.
- PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie - Základní kurz. 3. vyd. [s.l.] : MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4.
- SRB, Jan, et al. Cizinci v České republice 2008 : Foreginers in the Czech Republic. Matoušová Milada. Praha : Český statistický úřad, 2008. 249 s. ISBN 978-80-250-1836-1.
- ZÁKON č. 435/2004 Sb. ze dne 13.5.2004, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Šimek
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 22. června 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renáta Mýšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Robert Baťa, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. srpna 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

Radka Vojtěšková

V Pardubicích dne 28.6.2010

Poděkování

Chtěla bych poděkovat za vedení mé bakalářské práce a konzultace
panu Mgr. Tomášovi Šimkovi a za cenné odborné rady paní Ing. Haně Procházkové.

ANOTACE

Práce je věnována krátké historii činnosti veřejných služeb zaměstnanosti a úřadů práce v České republice. Popisuje úlohu politiky zaměstnanosti a úlohu úřadů práce, které se podílejí na její realizaci v regionech. Práce se zaměřuje na služby poskytované úřady práce před a po roce 2004. Zachycuje vývoj na trhu práce i změny, které nastaly ve službách zaměstnanosti a na trhu práce zejména po roce 2004, tj. po vstupu České republiky do Evropské unie.

KLÍČOVÁ SLOVA

zaměstnanost, nezaměstnanost, úřady práce, politika zaměstnanosti, trh práce, integrovaný portál MPSV

TITLE

Labour Offices before and after the accession of the Czech Republic to the European Union, changes on the labour market from 2004 onwards.

ANNOTATION

The work deals with a brief history of activity of Public Employment Services and Labour Offices in the Czech Republic. It describes the role of employment policy and the role of Labour Offices, which are involved in its implementation in the regions. Work focuses on services provided by Labour Offices before and after the year 2004. It takes down the labour market development and changes that have occurred in the Public Employment Services and on the labour market 2004 onwards, i.e. after the accession of the Czech Republic to the European Union.

KEYWORDS

employment, unemployment, Labour Offices, employment policy, labour market, Integrated portal of MoLSA

Obsah

Úvod	8
1. Základní pojmy.....	8
1.1. Hospodářská politika a nezaměstnanost.....	8
1.1.1. Hospodářská politika.....	8
1.1.2. Nezaměstnanost	9
1.1.3. Cíle hospodářské a sociální politiky České republiky v oblasti zaměstnanosti	11
1.2. Veřejná správa, orgány zabezpečující státní politiku zaměstnanosti .	12
1.2.1. Veřejná správa, výkon státní správy	12
1.2.2. Politika zaměstnanosti, orgány zabezpečující státní politiku zaměstnanosti v ČR.....	12
1.2.3. Zdroje a výdaje státní politiky zaměstnanosti.....	13
2. Úřady práce – historie a období do r. 2004	14
2.1. Historie veřejných služeb zaměstnanosti.....	14
2.2. Služby zaměstnanosti, činnosti úřadu práce, organizační struktura, nástroje	16
2.2.1. Struktura státní správy v oblasti zaměstnanosti po roce 1990	16
2.2.2. Činnosti úřadů práce do roku 2004	17
2.2.3. Hlavní organizační útvary úřadu práce před rokem 2004.....	18
2.2.4. Vývoj na trhu práce v letech 1990 – 2004, míra nezaměstnanosti, počet volných míst a výdaje na hmotné zabezpečení uchazečů o práci	19
3. Úřady práce po roce 2004, strukturální změny a vývoj na trhu práce ..	21
3.1. Nový Zákon o zaměstnanosti	21
3.2. Změny v agendách na úřadech práce	22
3.3. Integrovaný portál MPSV	24
3.4. Činnosti a služby zajišťované úřadem práce v současnosti.....	25
3.5. Situace na trhu práce po roce 2004, strukturální změny, vznik nových pracovních míst	27
3.5.1. Zaměstnávání zahraničních pracovníků.....	29
3.5.2. Hospodářská krize a její dopad na nezaměstnanost	30
4. Evropské služby zaměstnanosti Eures.....	31

4.1. Přeshraniční mobilita	33
5. Služby zaměstnanosti a úřady práce jako partneři ostatních institucí ..	35
6. Závěr	36
Použitá literatura:.....	40
Seznam příloh:	41
Seznam obrázků	
Obrázek 1.2-1 Výdaje na státní politiku zaměstnanosti v ČR 1991 - 2009.....	14
Obrázek 1.2-2 Výdaje na APZ a PPZ v ČR 1991 - 2009	14
Obrázek 2.2-1 Počet nezaměstnaných a počet volných míst v ČR 1995 - 2004	19
Obrázek 2.2-2 Průměrná míra nezaměstnanosti % v ČR	20
Obrázek 2.2-3 Výdaje na podpory v nezaměstnanosti v ČR 1998 - 2004.....	20
Obrázek 2.2-4 Výdaje na vybrané nástroje APZ v ČR v roce 2004.....	21
Obrázek 3.4-1 Výdaje na vybrané nástroje APZ v ČR v roce 2009	26
Obrázek 3.5-1 Počet nezaměstnaných a počet volných míst v ČR 2005 – 2010.....	27
Obrázek 3.5-2 Průměrná míra nezaměstnanosti % v ČR 2004 - 2009	28
Obrázek 3.5-3 Počet zahraničních pracovníků v ČR 2004 – 2009	30
Obrázek 3.5-4 Výdaje na podpory v nezaměstnanosti v ČR 2005 – 2009	31

Úvod

Cílem mé bakalářské práce je ohlédnouti za dvacetiletou historii fungování úřadů práce v České republice, se zaměřením na vývoj na trhu práce po roce 2004, po vstupu České republiky do Evropské unie.

Mým studijním programem je hospodářská politika a správa, obor veřejná ekonomika a správa. Téma politiky zaměstnanosti je stále aktuální, a proto si dovoluji nahlédnout do této oblasti z pohledu veřejných služeb zaměstnanosti.

Úkolem práce je podat komplexnější pohled na úřady práce, a to z hlediska jejich poslání, začlenění do státní správy, historického vývoje služeb zaměstnanosti, dále stručně zachytit vývoj situace na trhu práce před a po roce 2004, tedy v době před vstupem a po vstupu České republiky do Evropské unie a v neposlední řadě přiblížit integraci a spolupráci českých služeb zaměstnanosti se službami zaměstnanosti ostatních států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a s ostatními institucemi státní správy a územní samosprávy, které působí v oblasti zaměstnanosti na evropské, národní i regionální úrovni.

1. Základní pojmy

1.1. Hospodářská politika a nezaměstnanost

1.1.1. Hospodářská politika

je souhrn cílů, nástrojů, rozhodovacích prostředků a opatření k dosažení hospodářských cílů, kterými je kromě hospodářského růstu, zajištění stabilní cenové úrovně a vyrovnané platební bilance i udržení nízké nezaměstnanosti. K nástrojům hospodářské politiky patří fiskální, monetární, vnější obchodní a měnová politika a také sociální a důchodová politika.

1.1.2. Nezaměstnanost

je velkým problémem světových ekonomik. *Mírou nezaměstnanosti je procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva.*¹ Obyvatelstvo se dělí na ekonomicky aktivní (zaměstnané, tj. ty, kteří práci mají a nezaměstnané, tj. osoby bez práce, ale práci hledající) a ekonomicky neaktivní (studenty, důchodce, osoby na rodičovské dovolené, tj. ty, kteří práci nemají a ani ji aktivně nehledají).

Míru nezaměstnanosti v procentech získáme jako počet nezaměstnaných dělený celkovým počtem ekonomicky aktivních obyvatel x 100. V praxi se můžeme setkat i s tzv. registrovanou mírou nezaměstnanosti, kterou používá MPSV ČR, respektive úřady práce. Od 1.1.1997 MPSV vykazovalo míru registrované nezaměstnanosti (vycházela z počtu uchazečů o zaměstnání – občanů ČR v evidencích úřadů práce dle místa bydliště a počtu zaměstnaných s jediným nebo hlavním pracovním poměrem).

Obecná míra nezaměstnanosti vychází z metodiky ILO (Eurostat) a je založena na základě výběrových šetření pracovních sil, je použitelná pro mezinárodní srovnání, publikuje ji Český statistický úřad a používají jí i členské státy EU.

Nově zavedená metodika výpočtu měsíční registrované míry nezaměstnanosti publikované MPSV bere v úvahu tzv. dosažitelné uchazeče, což odpovídá lépe definici nezaměstnaných podle ILO. Nová metodika byla zavedena od 1.4.2004 a zahrnuje i uchazeče o zaměstnání ze zemí EU/EHP.

Tři základní typy nezaměstnanosti

Frikční - vzniká v důsledku neustálého pohybu lidí mezi zaměstnáními. Frikčně nezaměstnaní jsou nezaměstnanými dobrovolně, přecházejí z jedné práce do druhé. Započítáváme sem i sezónní nezaměstnanost, např. ve stavebnictví v zimním období.

Strukturální - vzniká z důvodů strukturálních změn v ekonomice, z nesouladu nabídky práce a poptávky po pracovnících. Příkladem strukturální nezaměstnanosti je zvýšení počtu nezaměstnaných v důsledku zániku odvětví (např. útlum důlní těžby) nebo nevyhovující kvalifikační struktura nezaměstnaných. Může být příčinou regionálních rozdílů v míře nezaměstnanosti.

¹ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie : základní kurz*. 3. [s.l.] : MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4.

Cyklická – souvisí s hospodářskými cykly, nabídka práce je vyšší než poptávka po ní, a to ve všech odvětvích. Při recesi, kdy klesá HDP, roste počet nezaměstnaných. Naopak při expanzi HDP roste a počet nezaměstnaných klesá. Existuje závislost míry nezaměstnanosti a vývoje reálného HDP. Míra nezaměstnanosti reaguje na vývoj HDP s určitým zpožděním.²

Vysoká úroveň frikční nebo strukturální nezaměstnanosti se může objevit i v případě, že je celkový trh práce v rovnováze, například při vysoké fluktuaci pracovníků nebo při regionální nerovnováze. Příčinou cyklické nezaměstnanosti je nedostatečná agregátní poptávka.

Plná zaměstnanost a přirozená míra nezaměstnanosti

*Plnou zaměstnanost můžeme definovat jako zaměstnanost, které je dosaženo, jestliže ekonomika pracuje na hladině potenciálního produktu. Pokud existuje plná zaměstnanost, existuje přece jenom určitá míra nezaměstnanosti, kterou nazýváme přirozenou.*³ Tuto přirozenou míru nezaměstnanosti tvoří frikční a strukturální nezaměstnanost (nepatří sem cyklická nezaměstnanost), je vždy > než 0.

Přirozenou míru nezaměstnanosti ovlivňují demografické změny, vládní politika (ovlivňování trhu práce, výše podpor v nezaměstnanosti), strukturální změny v ekonomice. Opatření, která mohou pomoci snížit přirozenou míru nezaměstnanosti, souvisí s prosazováním vládních programů na podporu politiky zaměstnanosti, se zlepšením služeb spojených s trhem práce, podporou vzdělávacích programů a rekvalifikací, využíváním evropských sociálních fondů na podporu zaměstnanosti v regionech, podporou zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce apod.

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

Rozlišujeme tzv. dobrovolnou nezaměstnanost, kdy nezaměstnaný nechce pracovat při dané mzdové sazbě a nedobrovolnou nezaměstnanost, kdy by pracovat chtěl, ale není pracovní nabídka. Předpokladem jsou nepružné mzdy. Nedobrovolnou nezaměstnanost může způsobovat i zákonem stanovená minimální mzda, zejména u lidí s velmi nízkými příjmy.

² PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie : základní kurz*. 3. [s.l.] : MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4.

³ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie : základní kurz*. 3. [s.l.] : MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4.

V některých evropských zemích minimální mzda neexistuje a mzdy jsou sjednávány na základě kolektivního vyjednávání. Příkladem jsou skandinávské země, jako je Dánsko, Švédsko, Finsko a Norsko.

Dopady nezaměstnanosti

Dopady nezaměstnanosti jsou jednak ekonomické, v případě, že je nezaměstnanost vysoká, dochází k plýtvání zdroji, které má ekonomika k dispozici. Ekonomika vyprodukuje méně a důchody lidí jsou nízké. *Okunův zákon říká, že je-li skutečná míra nezaměstnanosti o 1 procentní bod nad úrovní přirozené míry nezaměstnanosti, skutečný produkt bude o 2 procentní body pod svou potenciální úrovní.*⁴

Velmi vážné jsou sociální důsledky nezaměstnanosti. V posledních letech je problémem ze sociálního hlediska dlouhodobá nezaměstnanost (delší jak 1 rok), která přináší lidem ztrátu pracovních návyků, problémy ve společenské komunikaci, zvýšení nedůvěry v sebe samé i ve stát, může způsobit i patologické jevy. Ze společenského hlediska je v poslední době nežádoucí zejména rostoucí dlouhodobá nezaměstnanost mladistvých bez kvalifikace, ale i absolventů škol.

1.1.3. Cíle hospodářské a sociální politiky České republiky v oblasti zaměstnanosti

- dosažení plné zaměstnanosti
- zajištění práva na zaměstnání

Státní politika zaměstnanosti směřuje

- k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách
- k produktivnímu využití pracovních sil
- k zabezpečení práva občanů na zaměstnání

Cíle politiky zaměstnanosti vycházejí z Evropské strategie zaměstnanosti a Národní politiky zaměstnanosti – Národních akčních plánů zaměstnanosti a Národních programů reforem

⁴ PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie : základní kurz*. 3. [s.l.] : MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4.

1.2. Veřejná správa, orgány zabezpečující státní politiku zaměstnanosti

1.2.1. Veřejná správa, výkon státní správy⁵

Veřejnou správou rozumíme 1) určitý druh činnosti (spravování veřejných záležitostí) a 2) instituce (organizace, úřad), které veřejnou správu vykonávají. V materiálním (funkčním) pojetí je veřejná správa činnostmi státních nebo jiných veřejných institucí, která svým obsahem není ani činností zákonodárnou, ani soudní. Ve formálním (institucionálním, organizačním) pojetí je veřejná správa definována jako činnost orgánů označených jako správní úřady. Pojem veřejná správa je termínem společným (nadřazeným) pro pojem státní správa (která je vykonávána především státními orgány), samospráva (která je vykonávána orgány územních samosprávných celků či orgány zájmové/profesionální samosprávy) a ostatní veřejná správa (která je vykonávána zejména institucemi s právní subjektivitou).

Výkon státní správy je veřejnou správou vykonávanou státem prostřednictvím státních orgánů a ostatních správních úřadů (přímí vykonavatelé), orgánů územních samosprávných celků (obcí a krajů), pokud na ně byl výkon státní správy delegován (svěřen), kterou vykonávají v tzv. přenesené působnosti (nepřímí vykonavatelé) nebo orgánů institucí, které nejsou samosprávné (ostatní vykonavatelé). Představuje především realizaci výkonné moci. Výkon státní správy je činností vázanou zákony a dalšími právními předpisy nižší právní síly.

1.2.2. Politika zaměstnanosti, orgány zabezpečující státní politiku zaměstnanosti v ČR

Základní ustanovení o státní politice zaměstnanosti jsou zakotvena v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Státní politika zaměstnanosti v České republice zahrnuje zejména: zabezpečování práva na zaměstnání, sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropských sociálních fondů, uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti, zapojení do mezinárodních programů, hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti, poskytování informačních a poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce, poskytování

⁵ [Http://svs.cns.eu/](http://svs.cns.eu/) [online]. 2007 [cit. 2010-06-11]. Slovník nejčastěji používaných pojmů ve veřejné správě. Dostupné z WWW: <<http://svs.cns.eu/>>.

podpory v nezaměstnanosti, opatření pro zaměstnávání fyzických osob se zdravotním postižením a dalších skupin fyzických osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, usměrňování zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí na území ČR a z území ČR do zahraničí a další.

Státní politiku zaměstnanosti vytváří stát a podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce, zejména zaměstnavatelé a odborové organizace. Při provádění státní politiky zaměstnanosti spolupracuje stát s dalšími subjekty činnými na trhu práce, zejména s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zaměstnavatelů.

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají

- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- úřady práce⁶

1.2.3. Zdroje a výdaje státní politiky zaměstnanosti

Zdroje:

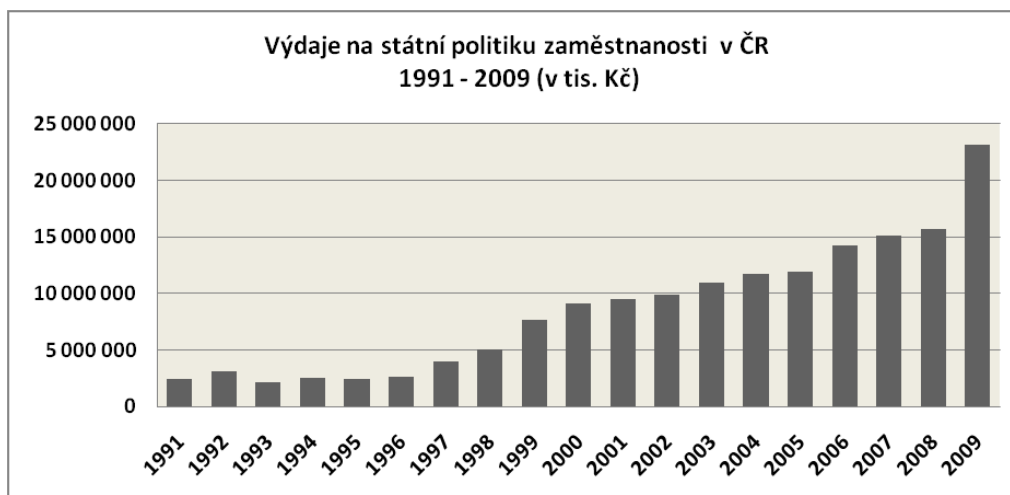
- Příspěvky na státní politiku zaměstnanosti, které hradí zaměstnavatel (1,2 %) a OSVČ (1,2%) z vyměřovacího základu. Zaměstnanci od 1.1.2009 příspěvek neplatí.
- Prostředky EU (např. Evropské sociální fondy)

Výdaje:

- Pasívní politika zaměstnanosti (PPZ) – např. podpory v zaměstnanosti
- Aktivní politika zaměstnanosti (APZ) – absolventská místa - do r. 2006, společensky účelná místa – SÚPM, veřejně prospěšné práce – VPP, rekvalifikace, ostatní nástroje APZ
- Správa a provoz

Následující grafy znázorňují zvyšující se výdaje na státní politiku zaměstnanosti v ČR od roku 1991, rovněž poměr výdajů na aktivní a pasívní politiku zaměstnanosti vypovídá o vyšších výdajích na pasívní politiku zaměstnanosti.

⁶ ZÁKON č. 435/2004 Sb. ze dne 13.5.2004, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Obrázek 1.2-1 Výdaje na státní politiku zaměstnanosti v ČR 1991 - 2009

Obrázek 1.2-2 Výdaje na APZ a PPZ v ČR 1991 - 2009

Zdroj dat: Obrázky č. 1.2-1 a 1.2 -2 MPSV⁷

2. Úřady práce – historie a období do r. 2004

2.1. Historie veřejných služeb zaměstnanosti

Úřady práce a zprostředkovatelny práce v České republice mají bohatou historii sahající až do doby Rakousko-uherské monarchie.

⁷ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>>.

Zprostředkovatelný práce činné za úplatu byly upraveny živnostenským zákonem z roku 1859, který platil i po vzniku Československa v r.1918. V zákonu se praví, že „po živnostensku provozované zprostředkování služeb a míst jest živnost koncesovaná“ a za účelem „propůjčení koncese“ je třeba splnit podmínky předepsané pro provozování živností vůbec, dostatečné všeobecné vzdělání, spolehlivost vzhledem k živnosti a vhodnou místnost provozovací.

V meziválečném období existovaly **Úřady ochrany práce**, jejichž součástí byl i dohled nad bezpečností práce.

Po válce byl právní normou obecné povahy dekret presidenta republiky z října 1945, o všeobecné pracovní povinnosti, který byl v platnosti formálně až do konce roku 1965. Ustanovení I. části tohoto dekretu umožňoval okresním úřadům ochrany práce přidělit k výkonu prací, jejichž neodkladné provedení vyžadovaly důležité veřejné zájmy, práceschopné muže ve věku od 16 do 55 let a ženy ve věku od 18 do 45 let, pokud některé kategorie osob nebyly v pracovní povinnosti vyňaty již samotným dekretem.

Zákonem z roku 1958 přešla činnost okresních úřadů práce na **národní výbory** a jejich **útvary pracovních sil**.

V období tzv. „budování socialismu“ se činnost útvarů pracovních sil soustřeďovala zejména na otázky nábory pracovních sil do vybraných odvětví národního hospodářství a do vybraných podniků, jakož i do oblastí s nedostatkem pracovních sil.

V závěru roku 1989 došlo v tehdejší ČSSR k zásadním politickým změnám, na které bezprostředně navázaly změny v ekonomické oblasti. Po obnovení činnosti Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky byl připraven návrh Zákona o zřízení úřadů práce. Na jeho základě bylo přijato Zákonné opatření předsednictva České národní rady ze dne 20. července 1990 č. 306 o zřízení úřadů práce.

Dne 1. srpna 1990 byla ustanovena **Správa služeb zaměstnanosti** jako součást Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky. Byla pověřena vybudováním sítě **úřadů práce** a jejich řízením.⁸

⁸ *Služby zaměstnanosti a trhu práce* [online]. první. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009 [cit. 2010-06-19]. Historie zprostředkování práce, s.4. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7173/CZ_Služby_zamestnanosti_a_trhu_prace.pdf>.

V roce 2010 si připomenou úřady práce 20 let své existence. V ČR je 77 úřadů práce, v jejichž čele stojí jmenovaní ředitelé, kteří jsou zároveň manažery v novém pojetí.

2.2. Služby zaměstnanosti, činnosti úřadu práce, organizační struktura, nástroje

Po zahájení procesu transformace ekonomiky v roce 1990 začal vznikat i trh práce. Bylo nutné vytvořit v krátké době moderní služby zaměstnanosti a navázat na tradici institucí, které zprostředkovávaly zaměstnání už na počátku století. Na základě Zákona České národní rady ze dne 20. července 1990 č. 306 byly zřízeny úřady práce a dnem 1. srpna 1990 byla ustanovena Správa služeb zaměstnanosti, která byla pověřena vybudováním sítě úřadů práce a jejich řízením. Datum založení úřadu práce bylo vždy totožné s datem jmenování prvního ředitele tohoto úřadu. Legislativní proces založení služeb zaměstnanosti byl dovršen přijetím Zákona Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky č. 1 ze dne 4. prosince 1990 Sb., o zaměstnanosti a Zákona České národní rady č. 9 ze dne 19. prosince 1990 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti.

2.2.1. Struktura státní správy v oblasti zaměstnanosti po roce 1990

Správa služeb zaměstnanosti (dnes Sekce politiky zaměstnanosti a trhu práce) je útvarom Ministerstva práce a sociálních věcí. Zpracovává koncepce státní politiky zaměstnanosti, zabývá se problematikou trhu práce, spravuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti a rozhoduje o jejich využití, řídí úřady práce.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí
 - Správa služeb zaměstnanosti
 - Úřady práce (pověřené, okresní, dislokované pobočky)

Úřady práce jsou územní orgány státní správy na úseku zaměstnanosti. Mají právní subjektivitu, jejich sídla a územní obvody jsou totožná se sídly a územními obvody okresů. *Úřad práce je správním úřadem, který v rámci své působnosti zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce ve svém správním obvodu.*⁹

⁹ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: < http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up >.

Ředitele úřadu práce jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí. Počet úřadů práce se prakticky od doby vzniku neměnil, v současnosti máme 77 úřadů práce v České republice, z toho 14 pověřených, které zastřešují činnosti v rámci krajů.

2.2.2. Činnosti úřadů práce do roku 2004

V prvních měsících po vzniku úřadů práce tvořily hlavní náplň jejich činnosti registrace uchazečů o zaměstnání a výplaty hmotného zabezpečení. Postupně se rozsah poskytovaných služeb rozšiřoval. Úřady práce začaly úzce spolupracovat se zaměstnavateli při obsazování volných pracovních míst, připravovaly analýzy a prognózy trhu práce, v rámci aktivní politiky zaměstnanosti uplatňovaly nástroje na podporu vzniku nových pracovních míst a podporu začínajících podnikatelů, rekvalifikační programy a poskytovaly poradenství k volbě povolání. Až do vzniku Inspektorátů bezpečnosti práce v r. 2005 kontrolovaly pracovní právní vztahy vyplývající jak z platného Zákona o zaměstnanosti, tak i Zákoníku práce.

Bezplatné služby nabízené úřady občanům i zaměstnavatelům byly v době před vstupem ČR do Evropské unie orientovány zejména na zprostředkování práce a využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanost z národních finančních zdrojů. Kromě poskytování dávek hmotného zabezpečení (později používán název podpora v nezaměstnanosti) se jednalo o informování o volných pracovních místech a zprostředkování zaměstnání, poradenství při výběru školy a povolání, podporu zaměstnávání občanů se zdravotním omezením, podporu vzniku nových pracovních příležitostí s možností využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti jako byly veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, odborné praxe absolventů, chráněné dílny a pracoviště, pracovní rehabilitace osob se ZPS, rekvalifikace. Dále později investiční pobídky a dotace zaměstnavatelským subjektům zaměstnávajícím osoby se ZPS. Byly využívány také předvstupní programy Evropské unie, např. Phare, Palmif (Pro-activ Labour Market Intervention Fund). V oblasti zaměstnávání cizinců úřady práce povolovaly zaměstnání cizincům nebo osobám bez státní příslušnosti. Zvláštní postavení měli občané Slovenské republiky v době po rozdělení státu na Českou a Slovenskou republiku ještě před vstupem do Evropské unie. Na základě Smlouvy o vzájemném zaměstnávání občanů ČR a občanů SR slovenští občané nikdy nepotřebovali v České republice pracovní povolení a naopak.

Vzhledem ke změnám na trhu práce, zániku mnoha státních podniků a firem a ekonomickým změnám bylo nutné ochránit zaměstnance při platební neschopnosti zaměstnavatele, tzv. insolvenční, tuto agendu převzaly také úřady práce.

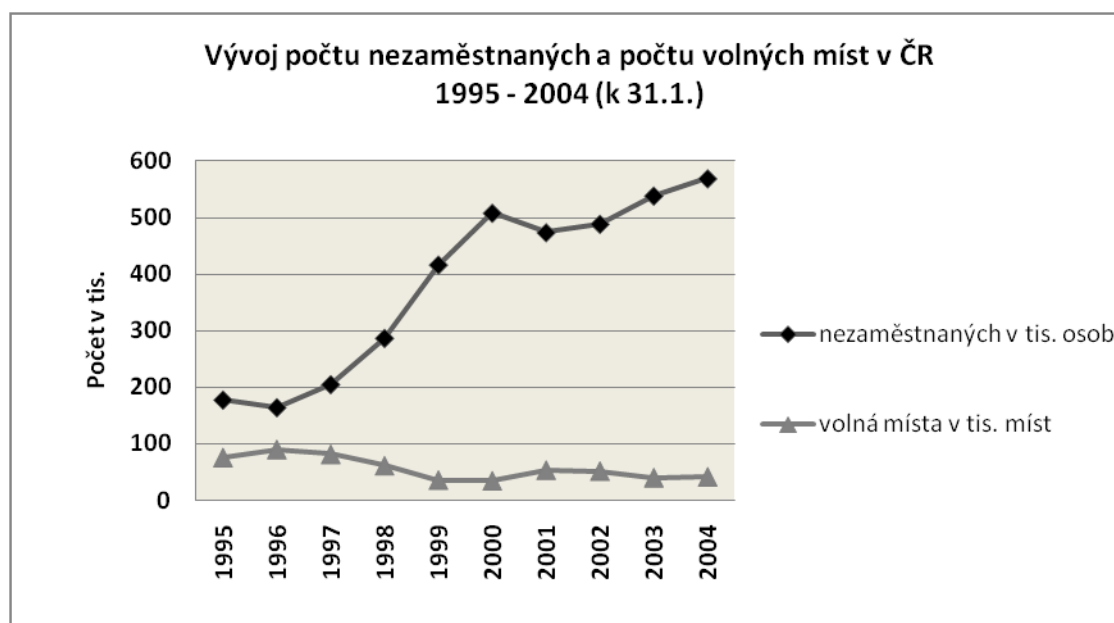
2.2.3. Hlavní organizační útvary úřadu práce před rokem 2004

- **Zprostředkování** (evidence uchazečů o zaměstnání, zprostředkování vhodného zaměstnání uchazečům o zaměstnání, rozhodování o hmotném zabezpečení a výplata hmotného zabezpečení uchazečům o zaměstnání)
- **Poradenství** (individuální a skupinové poradenství pro uchazeče i zájemce o zaměstnání, poradenství k profesní orientaci a volbě dalšího vzdělávání, zajištění rekvalifikace uchazečů o zaměstnání a zaměstnanců v zájmu jejich dalšího uplatnění, speciální psychologické poradenství)
- **Trh práce** – zpracování koncepce politiky zaměstnanosti v regionech, monitoring trhu práce, zpracovávání analýz a prognóz, zpracovávání statistik, povolování práce cizinců, monitoring zaměstnavatelů v regionech, vyhledávání nových pracovních míst, příprava, realizace a hodnocení projektů aktivní politiky zaměstnanosti, spolupráce s územní samosprávou
- **Ekonomické** – správa svěřených rozpočtových prostředků, výplata prostředků na pasivní a aktivní politiku zaměstnanosti, vedení účetnictví, mzdové a personální agendy, bezhotovostní styk s bankou, správa IT systémů, provoz, údržba a oprava zařízení úřadu
- **Kontrolní a právní** – do r. 2005 pracovní právní poradenství pro veřejnost v působnosti Zákona o zaměstnanosti a Zákoníku práce, správa agendy při ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, vyhledávání pohledávek úřadu práce, zastupování úřadu práce při soudních jednáních, výkon kontroly zaměstnavatelů v oblasti pracovní právní a dodržování mzdových a platových předpisů (od r. 2005 kontrola jen dle Zákona o zaměstnanosti), zajištění vnitřního auditu, vyřizování stížností a podání

2.2.4. Vývoj na trhu práce v letech 1990 – 2004, míra nezaměstnanosti, počet volných míst a výdaje na hmotné zabezpečení uchazečů o práci

V roce 1990 se začal formovat trh práce. Na přelomu let 1990 a 1991 došlo k výraznému růstu míry nezaměstnanosti vzhledem k organizačním a institucionálním změnám u zaměstnavatelů, ubylo volných míst. Pokles míry nezaměstnanosti byl zaznamenán v roce 1992, kdy se projevil rozvoj podnikání a některých oblastí hospodářství. Z hlediska politiky zaměstnanosti poklesla míra nezaměstnanosti i nástupem uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a podporou podnikání. V roce 1997 se začal projevovat počátek stagnace hospodářství a tento trend růstu míry nezaměstnanosti pokračoval až do roku 2004.

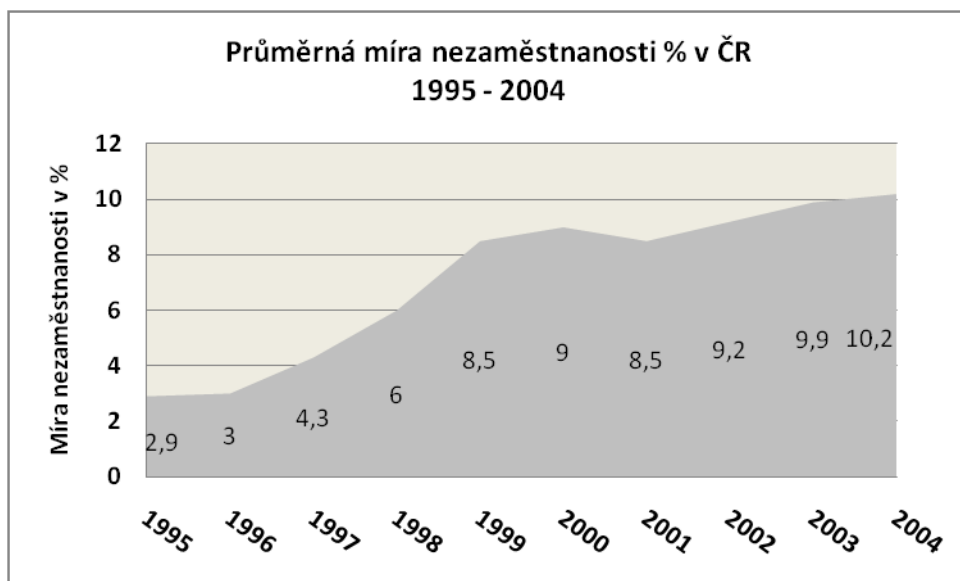
V následujících grafech jsou znázorněny základní údaje k vývoji nezaměstnanosti a počtu volných pracovních míst, dále je zde zachycena průměrná míra nezaměstnanosti v ČR do roku 2004 a objem finančních prostředků z pasivní politiky zaměstnanosti připadající na výplaty podpor v nezaměstnanosti. Vybrané nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v ČR v roce 2004 a poměr vynaložených prostředků na jednotlivé nástroje v roce 2004.

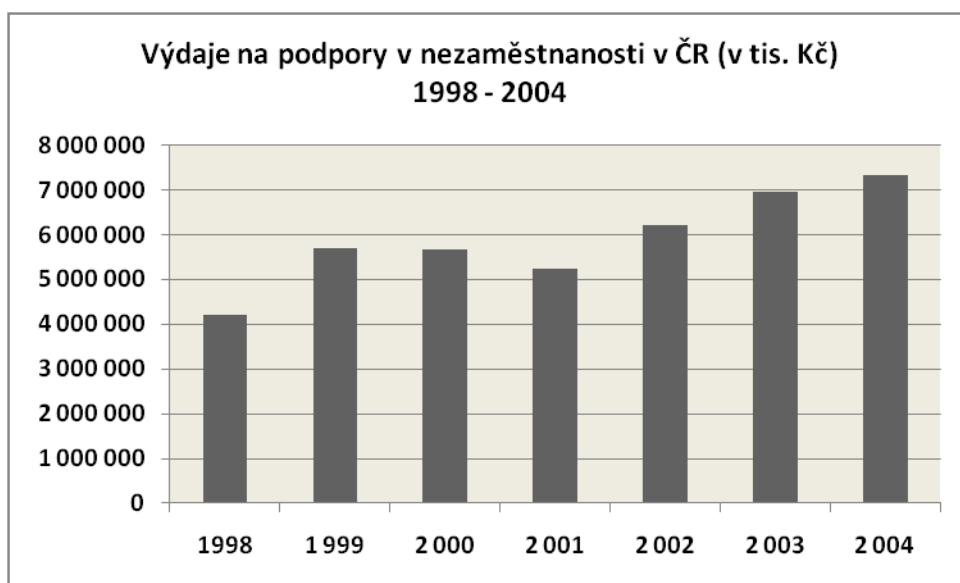
Obrázek 2.2-1 Počet nezaměstnaných a počet volných míst v ČR 1995 - 2004

Zdroj dat: Obrázek 2.2.-1 MPSV¹⁰

¹⁰ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>>.

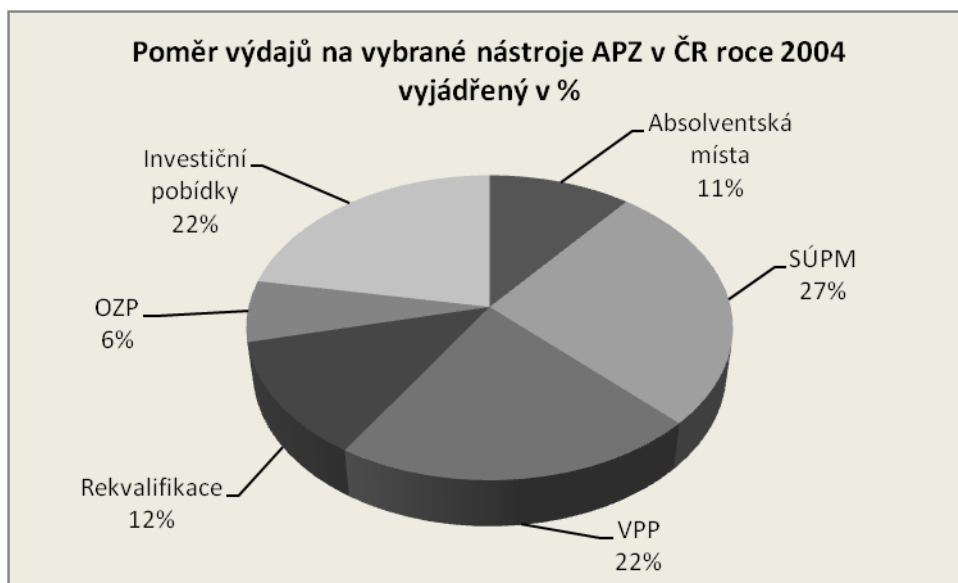
Obrázek 2.2-2 Průměrná míra nezaměstnanosti % v ČR

Obrázek 2.2-3 Výdaje na podpory v nezaměstnanosti v ČR 1998 - 2004

Zdroj dat: Obrázky 2.2-2 a 2.2.-3 MPSV¹¹

¹¹ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>>.

Obrázek 2.2-4 Výdaje na vybrané nástroje APZ v ČR v roce 2004

Zdroj dat: Obrázky 2.2-4 MPSV¹²

Vysvětlivky k vybraným nástrojům APZ: SÚPM – společensky účelná pracovní místa; VPP – veřejně prospěšné práce; OZP – osoby se zdravotním postižením

3. Úřady práce po roce 2004, strukturální změny a vývoj na trhu práce

Rok 2004 byl významným pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a úřady práce zejména proto, že Česká republika vstoupila do Evropské unie a veřejné služby zaměstnanosti se staly součástí jejich evropské sítě a dále proto, že byl přijat nový Zákon o zaměstnanosti.

3.1. Nový Zákon o zaměstnanosti

Nový Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. byl přijat dne 13.5.2004 a nabyl účinnosti dnem 1.10.2004. Očekáváním přijetí nové legislativní úpravy bylo zvýšení zaměstnanosti a snížení míry nezaměstnanosti. Zákon zpřísnil podmínky pro zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání.

¹² *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>>.

Příklady změn v novém Zákonu o zaměstnanosti:

- Nemohou být evidovány osoby s uzavřeným pracovně-právním vztahem (později zmírněno úpravou pro tzv. nekolidující zaměstnání), dále osoby samostatně výdělečně činné
- Absolventům škol se nezapočítává doba studia do odpracované doby
- Zpřísnily se podmínky pro vyřazení z evidence úřadů práce (např. z důvodu odmítnutí vhodného zaměstnání, neplnění podmínek stanovených individuálním akčním plánem
- Zpřísnily se podmínky pro vznik nároku na podporu a byla upravena délka podpůrní doby jejího poskytování
- Umožněno současné pobírání podpory v nezaměstnanosti a výdělečné činnosti do výše poloviny minimální mzdy, max. 20 hod. týdně.
- Zaměstnanci agentur by měli mít stejné podmínky jako ostatní zaměstnanci dané firmy – např. pracovní dobu, výši mzdy
- Povinnost zaměstnavatele zaměstnat určité procento handicapovaných osob, možnost požádat úřad práce o příspěvek na zaměstnání těchto osob
- Možnost úřadu práce posuzovat zdravotní stav fyzických osob pro účely zaměstnanosti
- Zavedení nových nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti – příspěvek na dopravu zaměstnanců, příspěvek na zapracování, překlenovací příspěvek při zahájení samostatné výdělečné činnosti
- Zapracování ochrany dětí při umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti v souladu s požadavky Směrnice Rady ze dne 22.6.1994 č. 94/33/EC o ochraně mladých lidí při práci (právní řád ČR neupravoval práci dětí mladších 15 let, práce dětí byla upravena novým Zákoníkem práce č. 262/2006 Sb. a agendu povolování dětské práce převzaly úřady práce)

3.2. Změny v agendách na úřadech práce

Již před rokem 2004 se služby zaměstnanosti a úřady práce podílely na předvstupních programech a projektech Evropské unie. Připravovaly se na implementaci agend a legislativy, pracovníci se účastnili vzdělávacích programů a projektů na mezinárodní úrovni (např. Phare). Po roce 2004 došlo k rozšíření agend a služeb úřadů práce v důsledku přistoupení České republiky do Evropské unie.

Zvýšily se nároky na zpracovávání agend souvisejících s budoucím čerpáním finančních prostředků z Evropských sociálních fondů (ESF). Vstupem do Evropské unie začala být uplatňována jedna ze čtyř základních svobod, a to volný pohyb pracovníků. Proto byla implementována do služeb zaměstnanosti i Evropská služba zaměstnanosti Eures na podporu přeshraniční mobility pracovní síly. Další významnou změnou byla organizační změna a převod agendy spravující státem vyplácené sociální dávky (Státní sociální podpora) do činnosti úřadů práce. Naopak kontrolu pracovně právních vztahů vyplývajících ze Záköníku práce převzaly od úřadů práce nově vzniklé Inspektoráty práce. Posíleny byly agendy, jejichž pracovníci zpracovávají projekty financované z evropských finančních prostředků, ať už jsou to podpůrné programy na rozvoj služeb zaměstnanosti, jako byl projekt Institut trhu práce, Sezam a další nebo projekty podporující aktivní politiku zaměstnanosti, jako např. Vzdělávejte se, Šance a další.

Evropský sociální fond – nejstarší ze strukturálních fondů Evropské unie. Finanční prostředky z těchto fondů jsou určeny na prevenci a boj s nezaměstnaností, pro rozvoj lidských zdrojů a sociální začleňování na trh práce. Je klíčovým nástrojem pro realizaci Evropské strategie zaměstnanosti. Realizovány byly projekty jak v rámci programovacího období 2004-2006, tak nového programovacího období 2007 – 2013. Služby zaměstnanosti se podílely na čerpání finančních prostředků ESF v rámci Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů i Jednotného programového dokumentu pro cíl 3 hl. m. Prahu. Grantová schémata, národní a systémové projekty byly realizovány jak z úrovně MPSV, tak z úrovně úřadů práce a krajů. ESF je významným zdrojem finančních prostředků na realizaci národní politiky zaměstnanosti. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost se nově zaměřuje i na podporu kapacity veřejné správy a veřejných služeb zaměstnanosti.

Národní a regionální individuální projekty (NIP a RIP) – NIP slouží jako doplněk národních politik a programů zaměřených na realizaci jednotlivých nástrojů APZ z úrovně Sekce politiky zaměstnanosti a trhu práce za účasti úřadů práce. RIP předkládají regionální úřady práce k zajištění individuálního přístupu ke klientům úřadů práce při jejich začleňování na trh práce.

Eures – Evropské služby zaměstnanosti jsou celoevropskou informační sítí, která prostřednictvím lidských zdrojů a techniky propojuje úřady práce v zemích EU/EHP a Švýcarsku. Jde o službu na podporu přeshraniční mobility pracovníků v rámci volného pohybu osob. V České republice službu zajišťují na pověřených úřadech práce Eures poradci a na okresních úřadech práce Eures kontaktní osoby.

Státní sociální podpora – kompetence v oblasti státní sociální podpory (SSP) přešly od 1.4.2004 z obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátních měst na úřady práce. Došlo k jednorázovému navýšení počtu pracovníků úřadů práce asi o 2850. Agenda zahrnuje výplatu dávek státní sociální podpory jako jsou např. přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, dávky péstounské péče, porodné, pohřebné. Některé dávky spadají do evropské legislativy pro koordinaci sociálního zabezpečení migrujících osob v rámci EU/EHP.

Inspektoráty práce - s nabytím účinnosti zákona o inspekci práce 251/2005 Sb. k 1.7.2005, přešlo oprávnění kontrolovat dodržování pracovněprávních předpisů a práv a povinností v pracovněprávních vztazích na oblastní inspektoráty práce. Úřadům práce zůstaly kontrolní pravomoci ustanovené v Zákoně o zaměstnanosti a v normách upravujících výkon finanční kontroly. Pro veřejnost se činnost úřadů práce vztahuje na kontrolu dodržování Zákona o zaměstnanosti a Zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

3.3. Integrovaný portál MPSV

Významným krokem k usnadnění komunikace mezi službami zaměstnanosti, veřejností a institucemi bylo vybudování Integrovaného portálu MPSV. Toto elektronické médium poskytuje informace týkající se české i evropské zaměstnanosti a informace ze sociální oblasti. V lednu 2005 bylo zobrazeno asi 1 milion stránek za měsíc, v lednu 2009 pak přes 12 milionů stránek za měsíc (Příloha F). Portál komunikuje i v některých světových jazycích.

Sekce na integrovaném portále MPSV:

- **MPSV** – informace z Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

- **Zaměstnanost** – nejnavštěvovanější část portálu. Sekce obsahuje vyhledávač volných míst v České republice (základní a rozšířený), informace pro zájemce a uchazeče o práci, pro zaměstnavatele, informace z úřadů práce, statistiky, informace z oblasti zahraniční zaměstnanosti, ESF, informace o agenturách práce, školách a studijních oborech a další (Příloha A)
- **Sociální tematika a sociální poradce** – stránka zahrnuje informace z oblasti státní sociální podpory, o sociálních službách, pomoci v hmotné nouzi, dávkách péče o osoby se zdravotním postižením a informace pro organizace. Sociální rádce umožní zájemcům otestovat, zda by měli případně nárok na některou sociální dávku (Příloha B)
- **Eures** – stránka je věnována zájemcům o práci v zemích EU/EHP a Švýcarsku a dále občanům ze zemí evropského prostoru, kteří pracují v České republice. Informace jsou určeny i zaměstnavatelům, kteří zaměstnávají nebo chtějí získat pracovníky z evropských zemí. Eures stránka obsahuje i hodnotné informace o podmínkách zaměstnávání v jednotlivých zemích a praktické rady související s pracovní mobilitou (Příloha D)
- **Formuláře** – stránka obsahuje řadu formulářů, které jsou nezbytné v komunikaci s orgány státní správy v dotčených oblastech (Příloha C)
- **Kontakty**

3.4. Činnosti a služby zajišťované úřadem práce v současnosti¹³

Všem občanům poskytuje informace o: volných pracovních místech v ČR a zemích EU, situaci na trhu práce v ČR a EU, podmínkách zaměstnávání v zahraničí, možnostech vzdělávání. Dále poradenské služby pro volbu povolání a rekvalifikace, zprostředkování vhodného zaměstnání.

Osobám se zdravotním postižením může poskytnout pracovní rehabilitaci, příspěvek na vytvoření a provoz chráněného pracovního místa.

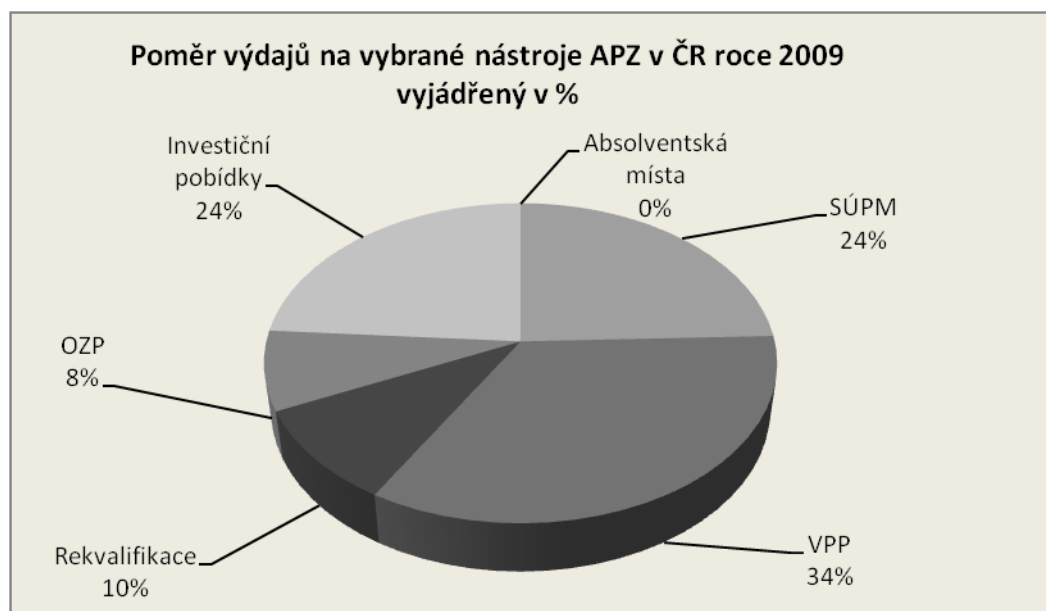
¹³ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: < http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up >.

Uchazečům o zaměstnání poskytuje zprostředkování zaměstnání, vyplácí podporu v nezaměstnanosti, může zabezpečit rekvalifikaci, poskytnout příspěvek na zřízení společensky účelného místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti.

Záměrcům o zaměstnání poskytuje služby spojené se zprostředkováním zaměstnání, příp. rekvalifikace.

Zaměstnavatelům poskytuje servis v oblasti zveřejňování a obsazování volných pracovních míst, poradenství při zaměstnávání osob se zdravotním postižením, případně poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání těchto osob.

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti může poskytnout: příspěvek na pracovní místa v rámci veřejně prospěšných prací, společensky účelná pracovní místa, na zapracování, při přechodu na nový podnikatelský program, na chráněné pracovní místo a jeho provoz, chráněné pracovní dílny a jejich provoz; úhradu nákladů na rekvalifikace v rámci dalšího pracovního uplatnění zaměstnanců, úhradu nákladů na přípravu k práci osob se zdravotním postižením

Obrázek 3.4-1 Výdaje na vybrané nástroje APZ v ČR v roce 2009

Vysvětlivky k vybraným nástrojům APZ: SÚPM – společensky účelná pracovní místa; VPP – veřejně prospěšné práce; OZP – osoby se zdravotním postižením

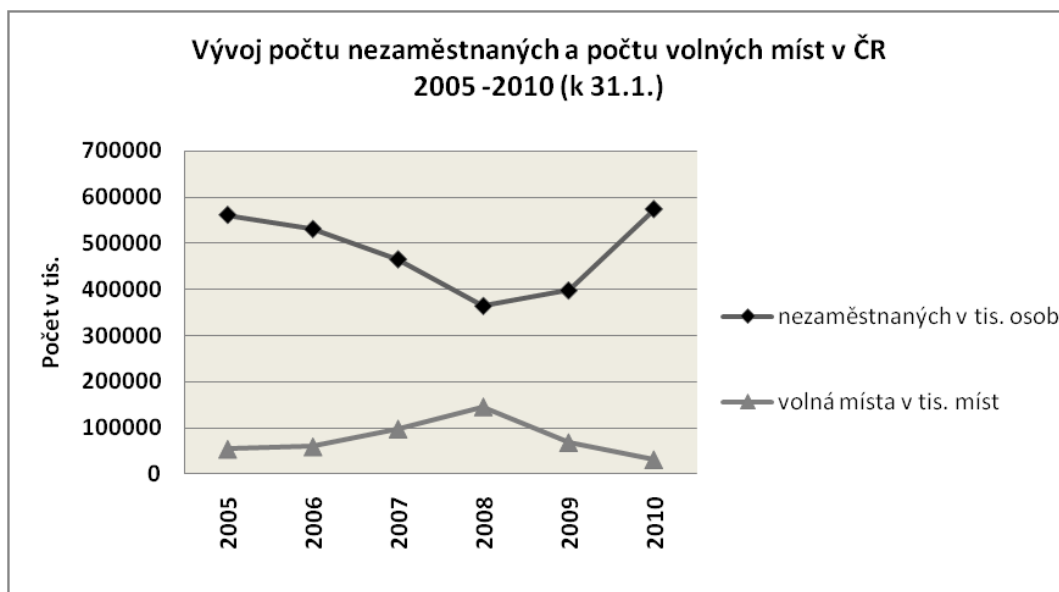
Cizincům – uděluje povolení k zaměstnání v České republice

Ostatní činnosti úřadu práce – zabezpečuje projekty v oblasti trhu práce, včetně účasti na mezinárodních programech a projektech, vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti, povoluje výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte, sleduje plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, zabezpečuje mzdové nároky zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, přijímá a zajišťuje vyřízení stížností občanů

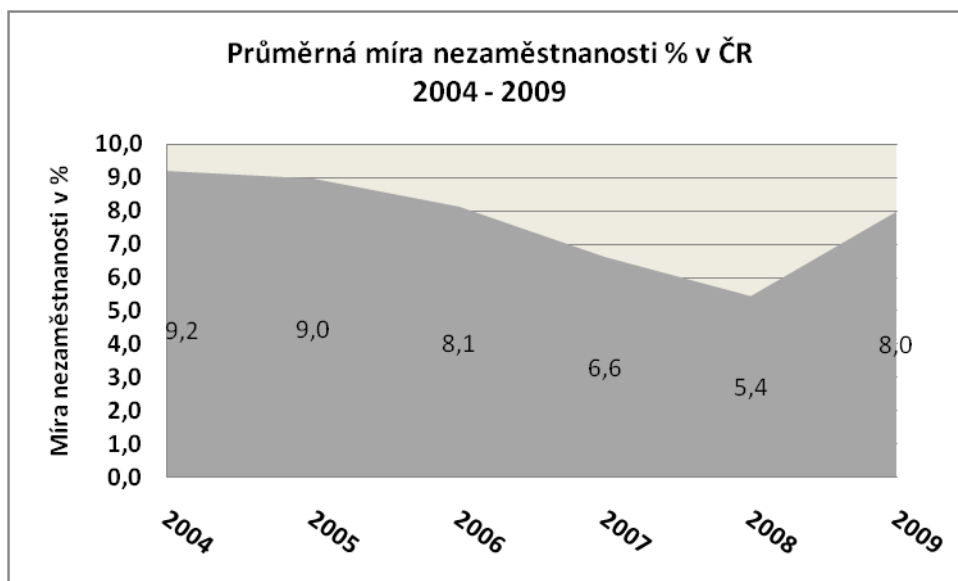
3.5. Situace na trhu práce po roce 2004, strukturální změny, vznik nových pracovních míst

Příliv investic do České republiky pokračoval i po roce 2004. Vlivem vstupu České republiky do Evropské unie a s otevřením českého pracovního trhu občanům ze zemí EU/EHP a Švýcarska se pomalu začal zvyšovat pohyb pracovní síly přes hranici. Možnost získat pracovní sílu ze zahraničí využily i mnohé agentury práce, jejichž počet na trhu se začal rychle zvyšovat. Poptávka po pracovní síle se až do poloviny roku 2008 postupně zvyšovala a počet nezaměstnaných osob klesal.

Následující grafy vypovídají o počtu volných pracovních míst a počtu uchazečů o zaměstnání od roku 2005 a dále o průměrné míře nezaměstnanosti v ČR.

Obrázek 3.5-1 Počet nezaměstnaných a počet volných míst v ČR 2005 – 2010

Obrázek 3.5-2 Průměrná míra nezaměstnanosti % v ČR 2004 - 2009

Zdroj dat: Obrázky 3.4.-1 ;3.5-1 a 3.5-2 MPSV¹⁴

Česká republika se stala zemí s mnoha pobídkami pro investory, a to vedlo ke vzniku velkého množství pracovních příležitostí. Významnou roli pro zaměstnanost v některých regionech mělo budování nových průmyslových zón v okolí větších měst, jako byla např. Plzeň, Ostrava, Pardubice, Liberec, Brno a další. V těchto průmyslových zónách byly postaveny nové výrobní haly, případně nová logistická centra. Rozvoj zaznamenal celorepublikově automobilový a elektrotechnický průmysl. Zahraniční firmy přilákala vhodně kvalifikovaná pracovní síla a tradice průmyslu, typická pro některé regiony. Další rozvíjející se oblastí byly služby. V mnoha lokalitách začaly působit obchodní řetězce a nákupní zóny. Rozvoj a vznik pracovních míst ve službách je závislý na ekonomické síle obyvatelstva a na celkové ekonomické situaci, proto tato oblast byla později postižena hospodářskou krizí. Útlum zaznamenal především důlní průmysl a těžba nerostných surovin a dále textilní a v posledních letech i sklářský průmysl. Naopak příznivý vývoj zaznamenala energetika. K problémům došlo s odbytem u firem, které měly konečný produkt a které obchodovaly na evropském trhu. Hospodářská krize je pak výrazně oslabila. Právě po roce 2004 se změnila struktura zaměstnavatelů. Vzrostl počet těch, kteří se orientovali na výrobu subdodávek.

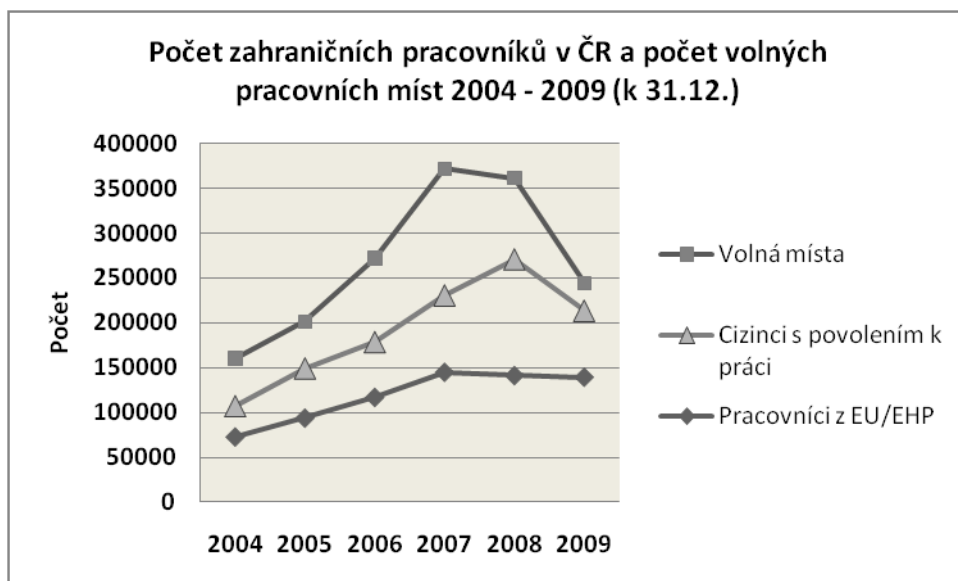
¹⁴ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>>.

Původní očekávání České republiky, že se zahraničními investory přijde i produkt s vyšší hodnotou a s vyššími nároky na kvalifikaci, a s ním v konečném důsledku i zlepšení ekonomické situace pracovní síly se zcela nenaplnil.

Počet pracovních míst se od roku 2004 zvyšoval a největší počet pracovních příležitostí byl v roce 2008 před nástupem hospodářské krize. V tomto období za prací přicházelo stále více zahraničních pracovníků. Po roce 2004 v důsledku přesunu některých firem do České republiky ze západních zemí to byl střední a vyšší management, později byl zaznamenán příliv pracovníků z tzv. třetích zemí zejména na pozice méně kvalifikované. Příkladem bylo obsazování pracovních míst zahraničními pracovníky v průmyslových zónách na výrobních a montážních linkách. V roce 2008 byl zaznamenán rekordní počet zahraničních pracovníků ze zemí mimo Evropskou unii v České republice.

3.5.1. Zaměstnávání zahraničních pracovníků

Česká republika k 1.5.2004 otevřela plně pracovní trh zahraničním pracovníkům ze zemí EU/EHP a Švýcarska a nevyužila možnosti uplatnit tzv. přechodná opatření na volných pohyb pracovníků, která některé státy zejména „staré“ 15 využily. Občané ze zemí evropského prostoru a jejich rodinní příslušníci mohou pracovat v České republice bez pracovního povolení. Zaměstnavatel má povinnost registrovat takového pracovníka na úřadu práce příslušném podle místa výkonu práce. Zahraniční pracovníci z tzv. třetích zemí, tj. mimo EU/EHP a Švýcarsko podléhají povinnosti mít až na výjimky pracovní povolení. Agenda povolování práce cizincům (ze Zákona o zaměstnanosti nejsou občané EU/EHP a Švýcarska považováni za cizince) spadá pod úřady práce. Ministerstvo práce a sociálních věcí se podílí na aktivitách, kterou by vedly k integraci cizinců a spolupracuje v této oblasti s dalšími orgány státní správy a institucemi. Od roku 2003 byl zahájen pilotní projekt „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“^P, jehož cílem je přivést do České republiky co nejkvalifikovanější zahraniční pracovníky i s rodinami, kteří by se integrovali do české společnosti. Okruh států, jejichž občané se mohou do projektu zapojit, se trvale zvyšuje. Aktivity, vedoucí k integraci cizinců jsou velmi důležité s ohledem na demografický vývoj a analýzy demografické situace na trhu práce. Další aktivitou je projekt „Zelených karet“ pro cizince z vybraných zemí, kteří mají poptávanou kvalifikaci v České republice.

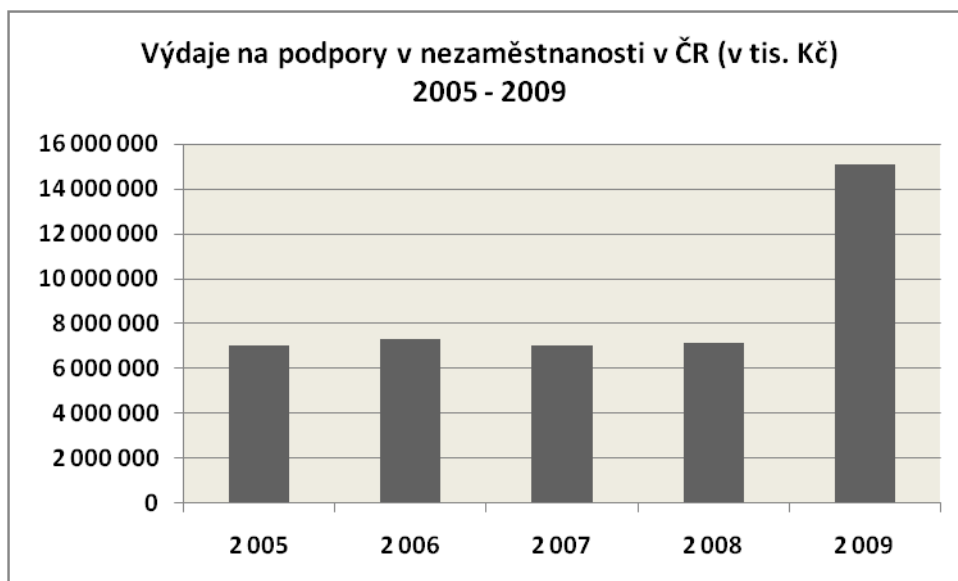

Obrázek 3.5-3 Počet zahraničních pracovníků v ČR 2004 – 2009

3.5.2. Hospodářská krize a její dopad na nezaměstnanost

Ve většině západních zemí přišla hospodářská krize dříve než do České republiky, kde se projevila v srpnu 2008. V roce 2008 se však Česká republika potýkala s nedostatkem pracovníků a krize na trh práce dopadla až počátkem roku 2009. Historicky nejnižší míra nezaměstnanosti v evropských zemích byla v 1. čtvrtletí roku 2008. Nejvíce byl ztrátou zahraničních zakázek postižen zpracovatelský průmysl, dopad krize byl ale i do oblasti služeb a obchodu a dalších odvětví, např. stavebnictví. Přesun výrob evropských zahraničních investorů se pozastavil v důsledku nástupu hospodářské krize a potřeby zachovat pracovní místa v domovských zemích.

Od počátku roku 2009 prudce poklesl počet volných pracovních míst a míra nezaměstnanosti začala rychle stoupat. Rovněž objem prostředků vydávaných na podpory v nezaměstnanosti ze státního rozpočtu se rychle zvyšoval. V důsledku hospodářské krize začaly přicházet o práci od poloviny roku 2008 i občané České republiky, kteří vycestovali za prací do evropských zemí. Týkalo se to zejména Irsko a Velké Británie. Ztrátou zaměstnání v České republice byli naopak postiženi cizinci např. z Mongolska a Vietnamu, kteří v době poptávky po pracovní síle získali pracovní povolení a dále občané Slovenské republiky, kteří po roce 2004 ve větším počtu přišli do České republiky za prací. Jisté oživení trhu práce je patrné od dubna 2010.

Obrázek 3.5-4 Výdaje na podpory v nezaměstnanosti v ČR 2005 – 2009

Zdroj dat: Obrázky 3.5-3 a 3.5-4 MPSV¹⁵

4. Evropské služby zaměstnanosti Eures

Evropská informační a poradenská síť **Eures (European Employment Services)** vznikla v roce 1993 za účelem podpory volného pohybu pracovníků v rámci EU/EHP a Švýcarska. Byla ustavena Rozhodnutím Evropské komise č. 93/569, vycházejícím ze Směrnice 1612/68 o volném pohybu pracovních sil. V článku 40, resp. 49 tohoto dokumentu je zakotvena bližší spolupráce národních služeb zaměstnanosti a popsány mechanismy spojování nabídek práce a poptávky po ní.

Česká republika se k síti připojila 1.5.2004, dnem vstupu do Evropské unie. Eures se stal standardní službou Správy služeb zaměstnanosti (dnes Sekce politiky zaměstnanosti a trhu práce) České republiky na 77 úřadech práce. Spolupráce mezi evropskými úřady práce prostřednictvím této sítě je založena na lidských zdrojích, které představují Eures poradci a Eures kontaktní osoby na úřadech práce a dále na předávání informací prostřednictvím informačních technologií. V současné době spolupracuje síť s 27 státy Evropské unie a dále s Norskem, Islandem, Lichtenštejnskem a Švýcarskem.

¹⁵ *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 -2009 [cit. 2010-06-11]. Zaměstnanost. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat>>.

Služby Eures mohou bezplatně využívat jak zájemci o práci v jiné zemi EU/EHP a Švýcarska, tak i zaměstnavatelé, kteří vytvářejí volná místa a chtějí získat pracovníky z těchto zemí. Je možné využít osobních konzultací s Eures pracovníky na úřadech práce nebo využít informační portály.

Co Eures monitoruje a jaké poskytuje informace:

- Životní a pracovní podmínky v zemích EU/EHP a Švýcarsku (registrační postupy, způsoby hledání práce, kontakty na důležité instituce...)
- Volná pracovní místa v zemích EU/EHP a Švýcarsku, evropský trh práce (nabídka, poptávka, míra nezaměstnanosti)
- Záležitosti související s mobilitou pracovní síly (stěhování do jiné země, koordinace sociálního zabezpečení, příjezdy/odjezdy do a z cílových zemí...)
- Pro zaměstnavatele - distribuce nabídek volných pracovních míst v síti evropských úřadů práce, informace o podmínkách zaměstnávání občanů EU/EHP a Švýcarsku v České republice, pomoc při náboru pracovníků, informace o evropském trhu práce a základních principech přeshraniční mobility pracovní síly
- Zahraničním partnerům a zaměstnavatelům poskytuje informace o domovském trhu práce, životních a pracovních podmínkách své země, podporuje zapojování do mezinárodních projektů a organizuje, případně zastupuje službu Eures na zahraničních akcích, např. burzách práce, seminářích apod.

Informační portály

Eures portál jako **součást Integrovaného portálu MPSV** (informace o zemích, volná pracovní místa, aktuální výběrová řízení, informace pro zájemce o práci v České republice, užitečné dokumenty, informace pro zaměstnavatele, kontakty na službu Eures v České republice (Příloha D))

Evropský portál pracovní mobility – významný komunikační portál, který sdružuje informace o evropských zemích ve vztahu k mobilitě pracovních sil a je přístupný v 25 světových jazycích. Portál obsahuje vyhledavač volných pracovních míst (aktuálně přes 800 000 volných míst z Evropy), dále je zde možnost zadání vlastní nabídky (CV) a registrace zaměstnavatelů, kteří hledají pracovní sílu v zahraničí. Zájemci zde najdou i informace o životních a pracovních podmínkách v jednotlivých zemích a vyhledávač příležitostí ke vzdělání. Portál je zajímavý tím, že data vkládají za sebe jednotlivé země, částečně pak Evropská komise. Jsou zde i kontakty na službu Eures a její poradce v jednotlivých zemích a regionech (Příloha E)

4.1. Přeshraniční mobilita

1.5.2004 byl významným dnem pro 10 evropských zemí (Česká republika, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Maďarsko, Polsko, Slovenská republika, Slovinsko, Kypr, Malta), které přistoupily do Evropské unie a začaly využívat volného pohybu osob, i když v omezené míře. Na všechny tyto země, kromě Malty a Kypru se vztahovala ve většině zemí tzv. přechodná období, která byla vyjednána „starými“ členskými zeměmi (15). Pracovní trhy zpřístupnily pouze Velká Británie, Irsko a Švédsko. Do ostatních zemí potřebovali čeští občané pracovní povolení. Zpočátku tyto administrativní bariéry velmi komplikovaly přístup na trhy práce. Obava z toho, že „staré“ evropské země budou čelit náporu zahraničních pracovníků z těchto „nových“ zemí se ale nenaplnila. Naopak Irsko a Velká Británie výrazně profitovaly z nových kvalifikovaných pracovníků, kteří v období hospodářského růstu a v době nedostatku pracovníků, výrazně pomohli domácím pracovním trhům. Přechodná opatření byla vyjednána na 2+3+2 roky a nejpozději v roce 2011 by se pracovní trh měl zcela uvolnit ve všech členských státech EU/EHP a Švýcarsku. K dnešnímu dni jsou výraznější administrativní překážky ve formě potřeby pracovního povolení už jen v Německu, Rakousku, Švýcarsku a Lichtenštejnsku. Ostatní země postupně pracovní trhy uvolnily i s ohledem na nepříznivý demografický vývoj a poptávku po některých specifických kvalifikacích. Příkladem nedostatkových profesí jsou kvalifikovaní řemeslníci, zdravotnický personál na všech úrovních, řidiči, kvalifikovaní pracovníci v gastronomii a další.

Přesná statistika počtu Čechů pracujících v evropských zemích neexistuje, rozhodně největší počet jich směřoval do Irska a Velké Británie. Zájem by byl i o „německy“ mluvící země, nicméně právě většina těchto zemí si svůj pracovní trh velmi chrání. Hlavní motivací pro odchod do zahraničí je především výdělek, dále zlepšení jazykových dovedností, získání zahraniční praxe a poznání kultury jiné země. V některých případech je odchod do zahraničí i způsobem řešení vlastní životní situace. Z pohledu studentů nebo absolventů škol bývá zahraniční pobyt velkým přínosem a je i výhodou v dalším uplatnění. Proto např. studenti, kteří se účastnili stáží, mezinárodních projektů nebo pracovních pobytů v průběhu studia, se stávají „mobilnější“ a s odborností a jazykovými znalostmi budou mít na evropském trhu uplatnění i v budoucnu.

V polovině roku 2008 se projevila zejména v západních zemích krize a důsledky se dostavily v postupném propouštění zahraničních i domácích pracovníků. Mnoho lidí z evropských zemí přicházelo o práci a začalo se vracet domů. Tato situace kladla i vyšší nároky na evropské úřady práce v oblasti poradenství ke koordinaci sociálního zabezpečení, na které se vztahuje evropské právo. Rovněž české úřady práce zaznamenaly více uchazečů o zaměstnání, kteří se ze zahraničí vrátili. Většina z nich se ale velmi rychle díky zkušenostem a novému jazykovému vybavení na trh práce vrátila.

V důsledku krize se logicky objevila snaha o ochranu domácích pracovních trhů a nabídek práce do zahraničí výrazně ubylo. Na Evropském portále pracovní mobility Eures dokonce na polovinu svého maxima z počátku roku 2008. Přes úbytek pracovních míst prakticky v celé Evropě a vysokou nezaměstnanost v některých státech (např. Španělsko, některé pobaltské státy a regiony Polska a Německa) lze očekávat nedostatek zejména kvalifikovaných pracovníků technických profesí, zdravotnického personálu, pracovníků v oblasti sociální péče a dalších v důsledku nepříznivého demografického vývoje v Evropě a v důsledku nezájmu o získání vzdělání v některých technických a odborných profesích. Problémem evropského trhu může také být poptávka po „stejných“ kvalifikacích, neochota se za práci z některých zemí stěhovat, nepružnost trhu s byty, případně výdělkové možnosti ve srovnání se životními náklady.

5. Služby zaměstnanosti a úřady práce jako partneři ostatních institucí

Vnímání státního úřadu se v historii minulého století velmi měnilo. Respekt ke státní službě a státním úředníkům (četníkům, drážním zaměstnancům, poštovním úředníkům ...) tak, jak byl vnímán v dobách začátku minulého století, byl bohužel dávno překonán. Dnes si jej můžeme připomenout snad jen v historických filmech. Výkon státní služby byl společností i státem uznáván a respektován.

Po roce 1990 došlo ke změnám ve státních úřadech, a to jak personálním, tak i organizačním, vznikaly nové typy úřadů. V roce 1990 zahájily svou činnost i úřady práce, jejichž hlavním posláním je poskytování služeb v oblasti zaměstnanosti. Úřady práce si budovaly své postavení v rámci institucí státní správy i samosprávy, vystupují i jako partneři pro zahraniční spolupráci.

Pro činnost úřadů práce jsou důležité subjekty, které nazýváme stakeholders. Patří mezi ně nejen uchazeči o zaměstnání, kteří hledají práci a na úřadech práce se registrují, ale i zaměstnanci úřadů včetně vedoucích pracovníků „manažerů“. Významnou skupinou jsou zaměstnavatelé, kteří vytvářejí pracovní místa a ovlivňují situaci na trhu práce. Dále partnerské organizace na regionální, národní i mezinárodní úrovni (municipality, hospodářské komory, odborové svazy, školy a vzdělávací instituce, evropské služby zaměstnanosti a další). V regionech jsou např. k vzájemnému informování o situaci v oblasti zaměstnanosti určeny Poradní sbory ředitelů úřadů práce a Rady pro rozvoj lidských zdrojů při krajských úřadech.

Tyto subjekty jsou pro efektivní fungování služeb úřadů práce nezbytné a spolupracují s nimi při řešení aktuálních otázek trhu práce i při vytváření dlouhodobějších strategií v oblasti zaměstnanosti.

Proto, aby byly služby zaměstnanosti a úřady práce respektovány okolními subjekty jako solidní partneři, bylo a je nutné budovat „úřadovou kulturu“. Jako příklad můžeme uvést:

- zavedení loga úřadů práce
- systém vnitřního vzdělávání zaměstnanců
- etický kodex
- vybudování integrovaného informačního portálu MPSV
- zřízení Call centra služeb zaměstnanosti pro celé území České republiky

- zavedení jednotných vizuálních prvků pro prezentace služeb zaměstnanosti
- výzkum spokojenosti zaměstnavatelů se službami úřadů práce
- hodnocení pracovníků
- pravidelné poskytování tiskových zpráv a informací o vývoji na trhu práce mediím

6. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo komplexnější zachycení fungování veřejných služeb zaměstnanosti a úřadů práce v České republice. V práci jsem chtěla popsat úlohu politiky zaměstnanosti a úřadů práce jako důležité součásti hospodářské politiky státu. Zaměřila jsem se zejména na období posledních 20 let a pokusila se popsat základní úkoly úřadů práce jako územních orgánů státní správy na úseku zaměstnanosti. Dále jsem chtěla stručně zachytit vývoj na trhu práce před a po roce 2004 se změnami, které přinesl vstup České republiky do Evropské unie v oblasti zaměstnanosti.

Předpokladem pro základní pochopení politiky zaměstnanosti a problémů, které vysoká nezaměstnanost světovým ekonomikám přináší je orientace v ekonomických zákonitostech a teoretická znalost problematiky nezaměstnanosti a úlohy státu. Proto jsem se v úvodních kapitolách věnovala teorii k této oblasti.

Z historie fungování veřejných služeb zaměstnanosti vyplývá, že zprostředkování práce má v České republice bohatou historii, která sahá až do doby Rakousko-uherské monarchie. K zásadním změnám politickým, na které navázaly změny ekonomické, došlo po roce 1989, kdy byla ustanovena Správa služeb zaměstnanosti (dnes Sekce politiky zaměstnanosti a trhu práce) jako součást Ministerstva práce a sociálních věcí a dále byla vybudována síť úřadů práce. Zpočátku tvořily hlavní náplň činnosti úřadů práce registrace uchazečů o zaměstnání a výplaty hmotného zabezpečení. Postupně se rozsah poskytovaných služeb rozšiřoval. Úřady práce začaly úzce spolupracovat se zaměstnavateli při obsazování volných pracovních míst, připravovaly analýzy a prognózy trhu práce, v rámci aktivní politiky zaměstnanosti uplatňovaly nástroje na podporu vzniku nových pracovních míst a podporu začínajících podnikatelů, rekvalifikační programy a poskytovaly poradenství k volbě povolání.

Na počátku 90. let došlo k výraznému růstu míry nezaměstnanosti vzhledem k organizačním a institucionálním změnám u zaměstnavatelů. Uplatňováním nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti se růst nezaměstnanosti na čas zastavil, ale od roku 1997 opět začal počet nezaměstnaných osob stoupat. Vývoj počtu nezaměstnaných a počtu volných míst v České republice je zachycen graficky v práci. Rovněž výdaje na podpory v nezaměstnanosti měly do roku 2004 vzestupnou tendenci.

Rok 2004 byl významným pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a úřady práce zejména proto, že Česká republika vstoupila do Evropské unie a veřejné služby zaměstnanosti se staly součástí jejich evropské sítě a dále proto, že byl přijat nový Zákon o zaměstnanosti. Došlo k rozšíření agend a služeb úřadů (např. Evropský sociální fond, Eures, Státní sociální podpora a další). Významným krokem k usnadnění komunikace mezi službami zaměstnanosti, veřejností a institucemi bylo vybudování Integrovaného portálu MPSV. Toto elektronické médium poskytuje informace týkající se české i evropské zaměstnanosti a informace ze sociální oblasti.

Vstup do Evropské unie ovlivnil i oblast zaměstnanosti. Český pracovní trh byl otevřen pracovníkům z EU/EHP a Švýcarska, začal se projevovat pohyb pracovní síly přes hranici v důsledku volného pohybu osob, jaké jedné ze svobod vnitřního trhu. Česká republika byla také stabilní a lákavou zemí pro zahraniční investory a s velkým počtem pracovních nabídek se zvyšoval až do konce roku 2008 i počet zahraničních pracovníků, nejen z evropského prostoru, ale i z tzv. „třetích“ zemí. Situaci zachycuje v mé práci opět graf.

Ve většině západních zemí přišla hospodářská krize dříve než do České republiky, kde se projevila v srpnu 2008. V roce 2008 se však Česká republika potýkala s nedostatkem pracovníků a krize na trh práce dopadla až počátkem roku 2009. Od počátku roku 2009 prudce poklesl počet volných pracovních míst a míra nezaměstnanosti začala rychle stoupat. Rovněž objem prostředků vydávaných na podpory v nezaměstnanosti ze státního rozpočtu se rychle zvyšoval, což zachycuje graf. V důsledku hospodářské krize začaly přicházet o práci od poloviny roku 2008 i občané České republiky, kteří vycestovali za prací do evropských zemí. Zvýšila se nezaměstnanost prakticky ve všech zemích Evropy a v České republice došlo k výraznému zvýšení výdajů na pasivní politiku zaměstnanosti, resp. podpory v nezaměstnanosti, a to až k 15 mld. Kč. Situace je znázorněna v grafu v mé práci.

Česká republika se připojila v roce 2004 k celoevropské síti Eures, která v současné době propojuje 31 zemí EU/EHP a Švýcarska, jejímž hlavním úkolem je podpora mobility pracovní síly a poskytování informačního servisu pro zájemce o práci v jiných evropských zemích a pro zaměstnavatele, kteří chtějí získat pracovníky. Je jakýmsi celoevropským úřadem práce propojeným prostřednictvím lidských zdrojů a informačních technologií. V práci je zachycen i stručný vývoj přeshraniční mobility, zejména pak z pohledu České republiky.

Aktuální úkoly pro služby zaměstnanosti

V současné době se úřady práce významnou měrou podílejí na plnění náročných úkolů v oblasti zaměstnanosti, a to v souvislosti s výraznou změnou situace na trhu práce, zejména pak od počátku roku 2009 a vysokými výdaji, zejména na pasivní politiku zaměstnanosti. Rychle se měnící ekonomické, sociální a politické okolí klade na služby zaměstnanosti, resp. na úřady práce a jejich zaměstnance, včetně „manažerů“ ve veřejné správě vysoké nároky na potřeby pružně reagovat na měnící se podmínky. Jedná se o nároky morální, respektování zákonných norem včetně jejich rychlých změn, nároky na kvalifikaci, vzdělávání pracovníků ve veřejné správě a jejich stabilizaci, teoretické i praktické znalosti, strategické myšlení, odpovědnost za rozhodnutí, schopnost spolupracovat s ostatními „stakeholdry“ apod.

Problémem může být odložená účinnost zákona o státní službě, protěžování kvantitativních (měřitelných) ukazatelů na úkor kvalitativních a omezenost kreativity pracovníků ve státním sektoru danou legislativním rámcem. Přesto je „manažerská etika“ významnou součástí budování image služeb zaměstnanosti.

České služby zaměstnanosti a jejich pracovníci pocítili společenskou odpovědnost i zvýšené nároky na teoretické znalosti a orientaci v kulturních rozdílech i systémech práce ve veřejném sektoru při integraci do evropských služeb zaměstnanosti po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004. Na pracovníky byly zpočátku kladeny vyšší nároky na jazykové dovednosti, orientaci v evropské legislativě související s volným pohybem pracovních sil v rámci zemí EU/EHP a Švýcarska, schopnosti prezentovat české služby zaměstnanosti v zahraničí. Přínosem, či přidanou hodnotou českým službám zaměstnanosti pak byly získány nadhled a nové podněty na zlepšení nebo zavedení nových postupů do práce českých služeb zaměstnanosti.

Úkolem pro úřady práce a služby zaměstnanosti bude i nadále plnit úkoly vyplývající ze strategie politiky zaměstnanosti na evropské, národní i regionální úrovni, zaměřit se na podporu vytváření a vyhledávání nových pracovních příležitostí, uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti ve vztahu k potřebám trhu práce, pokračovat ve spolupráci v oblasti školství a dále se pokusit o snížení administrativní náročnosti a zefektivnění jejich činnosti.

Věřím, že moje bakalářská práce splnila cíl uvedený v úvodní části.

Použitá literatura:

1. *Český statistický úřad - ČSÚ* [online]. 2010 [cit. 2010-06-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/>>.
2. *Deset let služeb pro občany SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI v České republice*. Vydání první. Praha : MPSV, 2000. 39 s. ISBN 80-85529-92-0.
3. DYTRT, Zdenek, STRÍTESKÁ, Michaela. *Efektivní inovace : Odpovědnost v managementu*. [s.l.] : [s.n.], 2009. 150 s. ISBN 978-80-251-2771-1.
4. *Evropské služby zaměstnanosti EURES : právní a programové dokumenty*. Vyd. 1. . [s.l.] : [s.n.], 2005. 40 s.
5. *Integrovaný portál MPSV* [online]. 2002 - 2009 [cit. 2010-06-11]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/>>.
6. PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie : základní kurz*. 3. [s.l.] : MELANDRIUM, 2007. 278 s. ISBN 80-86175-58-4.
7. *Slovník nejčastěji používaných pojmů ve veřejné správě* [online]. 2007 [cit. 2010-06-11]. Dostupné z WWW: <<http://svs.cns.eu/>>.
8. *Služby zaměstnanosti a trhu práce* [online]. první. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2009 [cit. 2010-06-19]. Historie zprostředkování práce, s.4. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7173/CZ_Sluzby_zamestnanosti_a_trhu_prace.pdf>.
9. SRB, Jan, et al. *Cizinci v České republice 2008 : Foreigners in the Czech Republic*. Matoušová Milada. Praha : Český statistický úřad, 2008. 249 s. ISBN 978-80-250-1836-1.
10. ZÁKON č. 435/2004 Sb. ze dne 13.5.2004, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam příloh:

Příloha A – Integrovaný portál MPSV – Zaměstnanost

Příloha B – Integrovaný portál MPSV – Sociální tematika

Příloha C – Integrovaný portál MPSV – Formuláře

Příloha D – Integrovaný portál MPSV – Eures

Příloha E – Evropský portál pracovní mobility Eures

Příloha F – Návštěvnost Integrovaného portálu MPSV

Příloha A – Integrovaný portál MPSV – Zaměstnanost
<http://portal.mpsv.cz/sz>

The screenshot shows the 'Zaměstnanost' (Employment) section of the MPSV portal. The page is divided into several sections:

- Navigation:** Top menu includes 'MPSV', 'Zaměstnanost', 'Sociální tematika', 'EURES', 'Formuláře', 'Sociální poradce', and 'Registr adres'. A language selector is visible in the top right.
- Search and User Status:** A search bar with 'Hledání' and a help icon. Below it, a message says 'Nejste přihlášen. Můžete se zaregistrovat'.
- Main Content:** Two columns of search options:
 - PRO OBČANY (For Citizens):** 'Hledání volných míst' (Job search) with dropdowns for 'Okres' (Praha-hlavní město) and 'Vzdělání' (Maturita), and a 'HLEDAT' button.
 - PRO ZAMĚSTNAVATELE (For Employers):** 'Hledání zájemců o práci' (Job seekers search) with similar dropdowns and a 'HLEDAT' button.
- Secondary Options:** Below the main search boxes are links for 'HLEDÁNÍ VOLNÝCH MÍST', 'ROZŠÍŘENÉ HLEDÁNÍ VOLNÝCH MÍST', 'ZADÁNÍ INZERÁTU "HLEDÁM PRÁCI"', 'ZADÁVÁNÍ VOLNÝCH MÍST', 'HLEDÁNÍ ZÁJEMCŮ O PRÁCI', and 'MOŽNOSTI ZÍSKÁNÍ DOTACÍ'.
- Informational Banner:** A banner with a river image and the text '[Lidem postiženým povodněmi pomůže stát](#)'.
- Service Boxes:** Two boxes at the bottom:
 - Call Centrum služeb zaměstnanosti:** Provides information, counseling, and support for job seekers. Contact: tel. 844 844 803, e-mail: kontaktni.centrum@mpsv.cz.
 - Agentury práce:** Offers to find jobs in the Czech Republic or abroad. Text: 'Na portálu MPSV najdete seznam agentur práce, které mají oprávnění zprostředkovat zaměstnání v České republice, případně zaměstnání pro české občany v zahraničí. Můžete si najít agenturu v blízkosti Vašeho bydliště a ověřit, zda je řádně registrovaná.'
- Statistiky:** A link to 'Statistiky' (Statistics).

The browser's status bar at the bottom shows 'Hotovo' and 'Internet'.

Příloha B – Integrovaný portál MPSV – Sociální tematika
<http://portal.mpsv.cz/soc>

Sociální tematika

MPSV Zaměstnanost Sociální tematika EURES Formuláře Sociální poradce Registr adres

Integrovaný portál MPSV

Hledání Nápověda Domů Přihlásit
Nejste přihlášen. Můžete se zaregistrovat.

Sociální tematika

Sociální tematika

- Zaměstnanost
- Sociální tematika
 - Státní sociální podpora
 - Pomoc v hmotné nouzi
 - Sociální služby
 - Dávky sociální péče pro OZP
 - Pro organizace
- EURES
- Formuláře
- Kontakty
- Brána do internetu
- Statistika stránek

Sociální poradce
Sociální poradce Vás seznámí s dávkami, příspěvky a další podporou, kterou poskytuje stát občanům v nouzi.

Státní sociální podpora
Pojem státní sociální podpory označuje dávky poskytované osobám (rodinným příslušníkům) ve společensky uznávaných sociálních situacích, kdy stát skrze jejich vyplácení z části přebírá spoluzodpovědnost za vzniklou sociální situaci.
[Informace pro občany](#), [Elektronické formuláře SSP](#), [Evropské formuláře](#), [Evidované informace](#), [Výběr úřadu SSP](#)

Pomoc v hmotné nouzi
Systém pomoci v hmotné nouzi je moderní systém pomoci osobám s nedostatečnými příjmy. Motivuje tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb. Zabraňuje jejich sociálnímu vyloučení.
[Informace pro občany](#), [Elektronické formuláře](#), [Kdo o pomoci rozhoduje](#)

Sociální služby
Základní cíl zákona o sociálních službách je zajistit lidem v nepříznivé sociální situaci pomoc a podporu prostřednictvím sociálních služeb a stanovit pravidla pro jejich poskytování.
[Informace pro občany](#), [Elektronické formuláře](#), [Kdo rozhoduje o příspěvku](#), [Registr poskytovatelů služeb](#), [Pro poskytovatele sociálních služeb](#)

Dávky sociální péče pro OZP
Dávky sociální péče pro osoby se zdravotním postižením.
[Jednorázové příspěvky](#), [Příspěvek na úpravu bytu](#), [Příspěvek na zakoupení vozidla](#), [Příspěvek na opravu vozidla](#), [Příspěvek na úpravu vozidla](#), [Příspěvek na provoz vozidla](#), [Příspěvek na individuální dopravu](#), [Příspěvek na bezbariérový byt](#), [Příspěvek na garáž](#), [Příspěvek nevidomým](#), [Mimořádné výhody](#), [Bezúročné půjčky](#), [Příloha č. 2](#), [Příloha č. 3](#), [Příloha č. 4](#), [Příloha č. 5](#)

Pro organizace
Informace o aplikaci OKslužby - poskytovatel a OKslužby - rodina
[Sociální služby](#), [Oblast podpory rodiny](#), [Získání přístupu k aplikaci](#)

[Mapa stránek](#) | [Prohlášení o přístupnosti](#) | [Technická správa](#) | [Textová verze](#)

Hotovo Internet 100%

Příloha C – Integrovaný portál MPSV – Formuláře
<http://portal.mpsv.cz/forms>

Formuláře

MPSV Zaměstnanost Sociální tematika EURES Formuláře Sociální poradce Registr adres

Integrovaný portál MPSV Hledání ? Nápověda Domů Přihlásit
Nejste přihlášen. Můžete se [zaregistrovat](#).

Formuláře Ministerstva práce a sociálních věcí

Řadu formulářů vydaných Ministerstvem práce a sociálních věcí můžete **vyplnit na internetu**. Některé další si alespoň můžete **stáhnout a vytisknout**. Pro přístup k formulářům MPSV můžete použít tyto odkazy:

- Formuláře služeb zaměstnanosti pro občany**
Formuláře, které potřebuje občan při styku s úřadem práce. Například:
[Žádost o zprostředkování zaměstnání](#)
[Žádost o podporu v nezaměstnanosti](#)
[Žádost o zařazení do evidence zájemců o práci](#)
[... další formuláře pro občany](#)
- Formuláře služeb zaměstnanosti pro zaměstnavatele**
Formuláře, které potřebuje zaměstnavatel při styku s úřadem práce. Například:
[Hlášení stavů zaměstnanců](#)
[Oznámení o plnění povinného podílu OZP](#)
[Žádost o příspěvek na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací](#)
[Žádost o povolení zprostředkování zaměstnání](#)
[... další formuláře pro zaměstnavatele](#)
- Formuláře služeb zaměstnanosti pro cizince**
Formuláře potřebné pro legální zaměstnávání cizinců na území ČR. Například:
[Informace o nástupu zaměstnání – o vyslání k výkonu práce](#)
[Žádost cizince o povolení k zaměstnání – o prodloužení zaměstnání](#)
[... další formuláře pro cizince](#)
- Formuláře státní sociální podpory**
Formuláře, potvrzení, doklady a prohlášení pro dávky státní sociální podpory. Například:
[Žádost o příspěvek na dítě](#)
[Žádost o sociální příspěvek](#)
[Žádost o porodné](#)
[Žádost o rodičovský příspěvek](#)
[... další formuláře SSP](#)
- Formuláře pro pomoc v hmotné nouzi**
Žádosti a potvrzení k dávkám určeným osobám s nedostatečnými příjmy. Například:
[Žádost o příspěvek na živobytí](#)
[Žádost o pomoc na úhradu nezbytných nákladů](#)
[Žádost o pomoc z důvodu postižení mimořádnou událostí](#)
[... další formuláře pro pomoc v hmotné nouzi](#)
- Formuláře sociálních služeb**
[Žádost o příspěvek na péči](#)
- Formuláře pro registr sociálních služeb**
[Žádost o registraci sociálních služeb](#)
[... další formuláře pro registr sociálních služeb](#)

Mapa stránek | Prohlášení o přístupnosti | Technická správa | Textová verze

Internet 100%

Příloha D – Integrovaný portál MPSV – Eures
<http://portal.mpsv.cz/eures>

The screenshot displays the EURES portal interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'MPSV', 'Zaměstnanost', 'Sociální tematika', 'EURES', 'Formuláře', 'Sociální poradce', and 'Registr adres'. A search bar and utility links like 'Hledání', 'Mapovka', 'Domů', and 'Přihlásit' are also present. The main content area is divided into several sections:

- UCHAZEČI - HLEDÁTE PRÁCI V EVROPĚ?**: This section features a dropdown for 'Volná místa EURES' with 'Belgie' selected in the 'Stát' field and a 'HLEDAT' button. Below this, it states: 'Volná pracovní místa jsou získána ve spolupráci s EURES poradci a prověřena úřady práce příslušných zemí EU/EHP.'
- ZAMĚSTNAVATELÉ - ROZCESTNÍK**: This section includes a 'Zadávání volných míst' area with a text box and a 'Zadání' button. Below it, there is a note: 'Volná místa vhodná pro občany EU/EHP můžete zadat do databáze integrovaného portálu MPSV a označit je "se zaměřením na občany EU". Více informací o zadávání volných míst.'
- ŽIVOT A PRÁCE V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH EU/EHP**: A section for job opportunities in individual EU/EHP countries.
- AKTUÁLNÍ PRACOVNÍ NÁBORY**: A section for current job openings.
- HLEDÁTE PRÁCI V ČR?**: A section for job seekers in the Czech Republic.

On the left side, there is a vertical menu for 'EURES' with sub-items: 'Co je EURES', 'Vše o práci v ČR', 'Vše o práci v EU/EHP', 'Pro zaměstnavatele', 'Newsletter', 'Kde nás najdete', 'Zeptejte se nás', 'Dokumenty ke stažení', 'Ankety', 'Související odkazy', 'Dávky v nezaměstnanosti - formulář E301, E303', and 'JOBDAYCB'. Below this is a link to 'Integrovaný portál MPSV' with sub-items: 'Zaměstnanost', 'Sociální tematika', 'EURES', 'Formuláře', 'Kontakty', 'Brána do internetu', and 'Statistika stránek'.

At the bottom, there is a 'Mezinárodní burza práce - Ostrava' section with a date '29.30. září 2010' and a 'Přihlásit' button. A 'Newsletter EURES' section is also visible, with a 'Přihlásit' button and a 'Přihlaste se!' link. A 'EURES poradci' section provides information about EURES advisors and their contact details.

Příloha E – Evropský portál pracovní mobility Eures
<http://ec.europa.eu/eures>

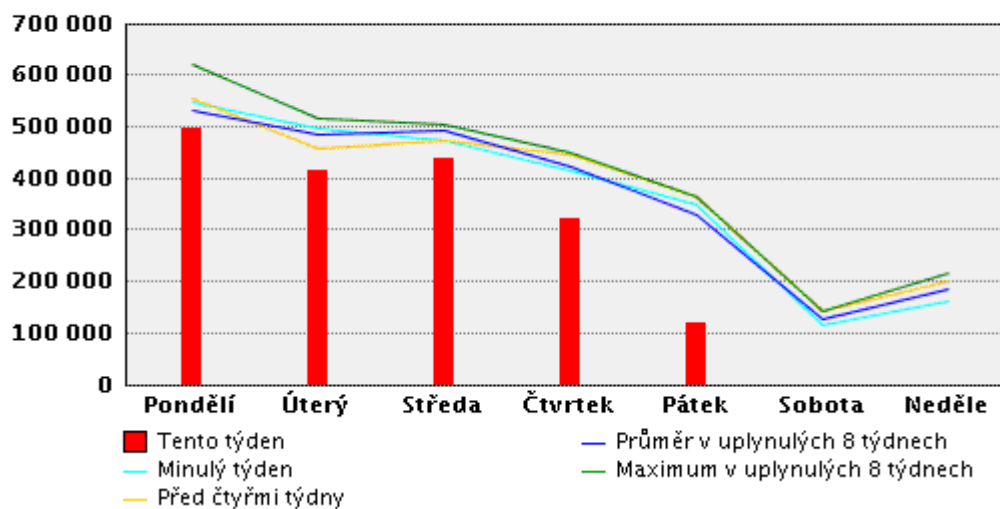
The screenshot shows the EURES website in a browser window. The browser's address bar displays "EUROPA - EURES - evropský portál pracovní mobility". The website header features the EURES logo and the text "Evropský portál pracovní mobility". A navigation bar includes links for "Hlavní strana", "Zprávy", "Pomoc a podpora", and "Odkazy", along with search options "Rychlé vyhledávání" and "Pokročilé vyhledávání". A main banner area contains the text: "Vám nabízí snadný přístup k informacím o pracovních místech a příležitostech ke vzdělávání v Evropě." Below this, it states: "Volná pracovní místa v 31 evropských zemích, životopisy uchazečů o zaměstnání, údaje o životě a práci v zahraničí a spousta dalších informací poskytovaných prostřednictvím sítě EURES." A statistics line reads: "11/06/2010: Je zaregistrovaných 900 105 volných pracovních míst, 459 274 životopisů a 21 519 zaměstnavatelů." The main content area is divided into several colored boxes: "Síť EURES" (blue), "Uchazeči o zaměstnání" (green), "Zaměstnavatelé" (orange), "Přihlásit se k účtu Můj EURES" (grey), "Život & práce" (purple), "Vzdělávání" (teal), and "Elektronické zpravodaje EURES a Vy" (blue). The "Síť EURES" box lists "Co pro Vás může EURES udělat?", "Poradci EURES", "EURES v přeshraničních regionech", and "Národní členové EURES". The "Uchazeči o zaměstnání" box offers "Vyhledat pracovní místo", "Vaše CV on-line", and "Založit bezplatný účet Můj EURES". The "Zaměstnavatelé" box offers "Hledat životopisy", "Zveřejnit nabídku pracovního místa", and "Založit bezplatný účet Můj EURES". The "Přihlásit se k účtu Můj EURES" box includes a login form with fields for "Uživatelské jméno" (User ID) and "Heslo", and a link for "Zapomněli jste uživatelské jméno nebo heslo?". The "Život & práce" box features "Přestěhování se do jiné země" and a dropdown menu for "Všechny země". The "Vzdělávání" box offers "Vyhledávání příležitostí ke vzdělávání". The "Elektronické zpravodaje EURES a Vy" box includes "Novinky na portálu". At the bottom, there is a banner for "EUROPE in the ONLINE WORLD" and a footer with "Internet" and "100%" zoom level.

Příloha F – Návštěvnost Integrovaného portálu MPSV

<http://portal.mpsv.cz/sprava/webstat>

Počet zhlédnutých stránek – denní statistika

Integrovaný portál MPSV k datu 11.6.2010 11:10

Počet zhlédnutých stránek – měsíční statistika

Integrovaný portál MPSV k datu 11.6.2010 11:14

